

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กองส่งเคราะห์ชาวเขาในสังกัดกรมประชาสงเคราะห์ ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้เป็นแหล่งกลางประสานงานเกี่ยวกับชาวเขาทั้งปวง มาตั้งแต่ พ.ศ. 2502 ได้ดำเนินงานตามโครงการซึ่งสภาพพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ได้พิจารณาเห็นชอบ และคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติแล้ว โครงการที่สำคัญโครงการหนึ่งคือ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ซึ่งงานส่วนหนึ่งของโครงการนี้คือ การจัดการศึกษาให้แก่ชาวเขาตามหมู่บ้านบนคอกย กรมประชาสงเคราะห์ได้จัดสร้างโรงเรียนขึ้นตามหมู่บ้านชาวเขา แต่ประสบปัญหาการขาดแคลนครู เนื่องจากครูพื้นราบอยู่ทำการสอนไม่ได้มากนักก็ลาออก เพราะไม่ชินต่อสภาพความเป็นอยู่ของชาวเขา รวมทั้งประสบปัญหาในการสื่อความหมายกับชาวเขา และขาดความสนุกสนานสะดวกสบายเช่นชีวิตในเมือง

ปัญหาการขาดครูสอนเด็กชาวเขา นับเป็นปัญหาสำคัญมาก เพราะมีปัญหาด้านก้นการเมืองและความมั่นคงของประเทศเข้ามาผูกพันอยู่ด้วย คณะกรรมการสงเคราะห์ชาวเขา ตลอดจนองค์การระหว่างประเทศได้พยายามหาวิธีช่วยเหลือกันหลายทาง เช่น ให้ทุนชาวเขาที่มีความสามารถมาเรียนต่อในชั้นสูงถึงระดับประกาศนียบัตรการศึกษา และประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง เพื่อกลับไปเป็นครูสอนเด็กชาวเขาในภูมิลำเนาเดิม และจัดส่งครูไทยจากพื้นราบ รวมทั้งครูที่เป็นตำรวจตระเวนชายแดนขึ้นไปสอนเด็กชาวเขา แต่ก็มีปัญหาข้อขัดข้องบางประการ

จากอนุสนธิเหล่านี้ กองส่งเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ ได้พิจารณาเห็นว่า วิธีทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาและช่วยเร่งส่งเสริมการศึกษาของชาวเขาได้อย่างรวดเร็ว ก็คือ การผลิตครูชาวเขาให้กลับไปช่วยสอนเด็กชาวเขาในหมู่บ้านของตนเอง โดยการให้ชาวเขาที่มีความรู้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป มารับการอบรมวิชาสามัญและวิชาครูเบื้องต้น เพื่อช่วยสอนเด็กชาวเขาให้มีทักษะในภาษาไทย และสังคมศึกษา มีทัศนคติ

และสุขนิสัยที่ดี เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมไทยต่อไป เมื่อผู้รับการอบรมได้รับการอบรมเป็นที่พอใจแล้ว กรมประชาสงเคราะห์จะส่งไปเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาค้นหาการศึกษาซึ่งมีหน่วยในหมู่บ้านหลักโรงเรียน กรมประชาสงเคราะห์จึงได้ขอความร่วมมือมายังแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้เป็นผู้จัดดำเนินการฝึกอบรมตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว

ผู้ที่ได้รับการอบรม เป็นผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาในหมู่บ้านหลักโรงเรียนของหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา โดยคัดเลือกมาจากชาวเขาอายุระหว่าง 15 ถึง 40 ปี ซึ่งมีความรู้จบชั้นประโยคประถมศึกษาตอนต้นมารับการอบรม ปีละ 1 รุ่น ๆ ละประมาณ 60 คน ระยะเวลาอบรมนาน 3 เดือน คือ ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน ถึง 31 มกราคม ของทุกปี จนกว่าจะไ้จำนวนผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาคืบตามเป้าหมาย สำหรับปีแรกนั้น ได้จัดการอบรม ณ ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จึงวางโครงการเป็นงานวิจัยขึ้นเรียกว่า "โครงการทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา"

แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้กำหนดวิชาที่ใช่ในโครงการทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา คือ วิชาภาษาไทย (ฟัง พูด อ่าน และ เขียน) วิชาสังคมศึกษา (ทักษะทางสังคมศึกษาและค่านิยม) วิชาคณิตศาสตร์และวิชาสุขศึกษา โดยมีหลักสูตรพิเศษ หนังสือแบบเรียน คู่มือครูสำหรับหนังสือแบบเรียน แบบทดสอบ และแบบนิเทศการสอน ที่ได้สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สนใจศึกษาและทดลองการอบรมในวิชาสุขศึกษา ทั้งนี้เพราะเห็นว่าสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไปของชาวเขาไม่ถูกสุขลักษณะด้วยประการทั้งปวง ดังที่ เรขา ทองสวัสดิ์¹ กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า สภาพความเป็นอยู่ของชาวเขาไม่ถูกสุขลักษณะ ไม่รู้จักรักษาความสะอาดของร่างกาย เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องใช้ต่าง ๆ อันเป็นหนทางให้

¹ เรขา ทองสวัสดิ์, การให้การศึกษาแก่เด็กชาวเขา (เอกสารอัครสำเนา),

ติดคอโรคไถงาย สาเหตุของการเจ็บป่วยชาวเขาเชื่อว่า เกิดจากการกระทำของผี
วิธีรักษาโรคก็ใช้วิธีเซ่นไหว้ผี ทำพิธีกรรมหรือพิธีทางไสยศาสตร์

สุขภาพเป็นสิ่งสำคัญซึ่งสืบเนื่องมาจากปัจจัยสี่ที่มนุษย์จะขาดเสียมิได้ เมื่อชีวิต
ความเป็นอยู่ของชาวเขาไม่สมบูรณ์และไม่ถูกสุขลักษณะ อาหารการกินไม่เพียงพอ ยา-
รักษาโรคก็ไม่มี ดังนั้นถ้าหากมีใครคนหนึ่งมาหยิบยื่นสิ่งที่เขาต้องการเหล่านี้ ก็ทำให้
เขาอาจรับเอาและปฏิบัติตามบุคคลเหล่านั้น ซึ่งจะเป็นผลร้ายต่อประเทศชาติ ดังที่
พันตำรวจเอกทวีป คำรังสัจย์² กล่าวไว้ในเอกสารอัครสำเนาซึ่งใช้ประกอบการบรรยาย
ณ โรงเรียนเสนาธิการทหารว่า "คอมมิวนิสต์ได้ดำเนินการโฆษณาชวนเชื่อต่อชาวเขา
เริ่มต้นด้วยการให้คำมั่นสัญญาว่า จะให้มีการอยู่อาศัยที่ดี การรักษาพยาบาลโดยไม่ต้อง
เสียเงิน บุงยังให้เห็นว่าชาวเขานอกประเทศไทยมีการอยู่อาศัยที่ดี"

หนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ชาวเขา มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ก็คือ การให้การศึกษา
ซึ่งควรจะทำควบคู่ไปกับการให้บริการสุขภาพ เจ้าหน้าที่รับผิดชอบในหมู่บ้านหลักโรงเรียน
เป็นพนักงานอนามัย มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการศึกษา พร้อมทั้งให้
การรักษาพยาบาลชาวเขา เมื่อเป็นเช่นนี้ การสอนศึกษาในหมู่บ้านหลักโรงเรียนใน
โอกาสต่อไปก็จะมีเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือกันถึง 2 ฝ่าย คือ ทั้งฝ่ายโรงเรียนและฝ่าย
อนามัย ซึ่งจะทำให้การให้ศึกษาได้ผล อันจะทำให้ความเป็นอยู่ของชาวเขาคิดขึ้นและ
ความเชื่อที่ผิด ๆ ของชาวเขาก็คงจะค่อย ๆ หดไป

การสอนศึกษาในระยะแรก ๆ อาจจะไม่ไ้ผลเพราะระดับความรู้สึกและ
ความเชื่อพ่อแม่ของเด็กชาวเขาก็คงตาม แต่การบริการสุขภาพของเจ้าหน้าที่หมู่บ้านหลัก
โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในควนการรักษาพยาบาลชาวเขา ก็จะทำให้ความเชื่อ
ความรู้สึก สามารถเปลี่ยนแปลงในโอกาสต่อไปได้

²ทวีป คำรังสัจย์, ปัญหาชาวเขาในประเทศไทย (เอกสารอัครสำเนา
เย็บเล่ม), หน้า 3.

การอบรมวิชาสุขศึกษาให้ครูช่วยครูสอนเด็กชาวเขา ก็เป็นอีกแรงหนึ่งที่จะช่วย กระตุ้นให้ชาวเขาคอย ๆ เปลี่ยนทัศนคติและความเข้าใจผิด เพราะครูช่วยครูสอนเด็กชาว เขาได้รับความรู้ การปฏิบัติ และทัศนคติที่ถูกต้องไปถ่ายทอดให้เด็กชาวเขา ผู้วิจัยเชื่อว่า นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อตัวเขาเองแล้ว เขาก็ยังจะนำความรู้ไปสอนญาติพี่น้องที่เป็น ผู้ใหญ่ในหมู่บ้านของเขาอีกด้วย แม้จะต้องใช้เวลานานก็ตาม แต่ก็นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี การไปสอนสุขศึกษาแก่เด็กชาวเขาจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใฝ่ใจกว่าผู้ใหญ่ คิงค่างกล่าวที่ว่า "ไมออนต์ค่างาย ไม่แกคค่างาก" ด้วยเหตุนี้การจัดสอนสุขศึกษา การจัด บริการสุขภาพ และการจัดสิ่งแวดล้อมใหญ่ถูกสุขลักษณะพร้อมกันไปโรงเรียนของชาวเขา จะช่วยให้การสุขศึกษาได้ผลในที่สุด ดังตัวอย่างในหนังสือสุขศึกษาของ ปรีชา เรื่องเลข³ ในเรื่องการใช้สุขศึกษาในโรงเรียนเป็นเครื่องมือในการปราบโรคติดต่ออันตรายที่เมือง พูเจา สรุปได้ดังนี้ ในปี พ.ศ. 2462 ได้เกิดอหิวาตกโรคระบาด ณ เมืองพูเจา ประเทศ จีน ทำให้ประชาชนล้มตายเป็นจำนวนมาก และพากันอพยพออกจากเมืองหนีไปอยู่ท่อน นายแพทย์ปีเตอร์ ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานสุขศึกษาอเมริกาในขณะนั้น ได้ปราบอหิวาตกโรค ในเมืองพูเจาสงบลงได้โดยอาศัยสุขศึกษาอย่างเฉียว โดยมีวิธีดำเนินงาน คือ นายแพทย์ ปีเตอร์ เริ่มดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียนก่อน แล้วจึงให้เด็กนักเรียนออกไปดำเนินงาน สุขศึกษาแก่ประชาชนทั่วไป แล้วรวมความร่วมมือทุกฝ่ายเข้าด้วยกัน ดำเนินงานสุขศึกษา จนเป็นผลสำเร็จ ในเรื่องนี้ สุชาติ โสมประยูร⁴ ก็ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสุขศึกษา ในโรงเรียน สรุปได้ดังนี้ วยเด็กยอมมีแนวโน้มนหรือทำที่ต่อการสอนสุขศึกษาได้ดีกว่าวัย ผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการพัฒนาทัศนคติที่ดี สุขปฏิบัติที่พึงปรารถนาและเป็น ที่หวังกันอย่างมากในวงการสาธารณสุขว่า เรื่องของสุขภาพไม่ว่าจะในด้านความรู้ ทัศนคติ

³ปรีชา เรื่องเลข, สุขศึกษา (พระนคร: โรงพิมพ์ประศาสน์, 2506),
หน้า 12 - 15.

⁴สุชาติ โสมประยูร, การสอนสุขศึกษา (พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2514),
หน้า 10 - 11.

หรือการปฏิบัติ อาจจะถ่ายทอดจากเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ได้เสมอ นอกจากนี้ก็มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของนักปรัชญาเมธีถึง 2 ท่าน คือ Aristotle และ Plato ที่กล่าวไว้ว่า "ก่อนที่จะเราจะให้การศึกษาคนอื่น ๆ นั้น สมควรจะให้เด็กมีสุขภาพดีเสียก่อน"⁵ การที่จะให้เด็กและชาวเขาทุกคนมีสุขภาพที่ดี รู้จักรับผิดชอบในเรื่องสุขภาพของตนเอง ของครอบครัว และของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ โดยมีความรู้และปฏิบัติตนให้ถูกต้องเพื่อป้องกันโรค และส่งเสริมสุขภาพของตนเอง ของครอบครัว และของชุมชน อันจะนำไปสู่การเป็นผู้ที่มีสุขภาพสมบูรณ์ไฉนนั้น การให้สุขภาพจะเป็นวิธีหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นยิ่ง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

โครงการทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา มีจุดมุ่งหมายเน้นหนักในการค้นคว้าเกี่ยวกับการฝึกหัดครูและทดลองวิธีสอนแบบต่าง ๆ ให้แก่ชาวเขา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และสร้างเสริมทักษะที่จำเป็น ตลอดจนปลูกฝังทัศนคติ และค่านิยมทางสังคมให้แก่ชาวเขา ซึ่งกำหนดความมุ่งหมายของการทดลองครั้งนี้ไว้ดังนี้

1. เพื่อทดลองวิธีสอนวิชาสุขศึกษาให้แก่ชาวเขาที่จบชั้นประโยคประถมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาในหมู่บ้านชาวเขาที่เป็นหมู่บ้านหลักโรงเรียนต่อไป
2. เพื่อสร้างหลักสูตรพิเศษวิชาสุขศึกษาสำหรับโรงเรียนชาวเขา และพัฒนาความรู้วิชาการในวิชาสุขศึกษาให้แก่ผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา
3. เพื่อศึกษาค้นคว้าหนังสือแบบเรียนวิชาสุขศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กชาวเขา
4. เพื่อฝึกให้ผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา มีความสามารถในการสอนวิชาสุขศึกษา และมีความสามารถในการผลิตอุปกรณ์การสอนจากวัสดุที่พอหาได้ในท้องถิ่น
5. เพื่อศึกษาค้นคว้าวิธีสอนวิชาสุขศึกษาแบบต่าง ๆ และอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมสำหรับเด็กชาวเขา

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 44.

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า หลักสูตรพิเศษวิชาสุขศึกษา หนังสือแบบเรียน และคู่มือครูสำหรับหนังสือแบบเรียนที่สร้างขึ้นใช้ในการอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา จะช่วยให้ผู้รับการอบรมมีความรู้ความชำนาญวิชาการในวิชาสุขศึกษาเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการฝึกอบรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ได้ทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาเฉพาะในวิชาสุขศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา โดยใช้วิธีสอนหนังสือแบบเรียน คู่มือครูสำหรับหนังสือแบบเรียน แบบทดสอบ แบบฝึกหัดและการสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา ตามแนวทางที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นเอง
2. ตัวอย่างประชากรที่เป็นชาวเขานั้น คือ ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่กองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ คัดเลือกส่งมารับการฝึกอบรมจำนวน 57 คน ซึ่งมาจากหมู่บ้านชาวเขาจากจังหวัดต่าง ๆ 9 จังหวัด
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองคือ ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2515 ถึง 31 มกราคม 2516 รวมเวลา 3 เดือน ทำการอบรมสัปดาห์ละ 17 ชั่วโมง ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ (เว้นวันอังคาร)
4. สถานที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น คือ ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และโรงเรียนสังวาลย์วิทยา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยในเรื่องการสอนสุขศึกษาแก่เด็กชาวเขา ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาปัญหาและสำรวจข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับชาวเขาตลอดจนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหลักสูตรแบบเรียน

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าทดลอง
  - 2.1 หลักสูตรพิเศษวิชาสุขศึกษา
  - 2.2 หนังสือแบบเรียนวิชาสุขศึกษา
  - 2.3 คู่มือครูสำหรับหนังสือแบบเรียนวิชาสุขศึกษา
  - 2.4 แบบทดสอบวิชาสุขศึกษา
3. ทำการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล
4. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

ความจำกัดของการวิจัย

ผู้วิจัยมีความปรารถนาที่จะทำการวิจัยให้ได้ผลดีที่สุด แต่ขอบกพรองอาจจะเกิดขึ้นได้โดยสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

1. ความแตกต่างทางพื้นฐานการศึกษา อายุ สติปัญญาของผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาที่เป็นตัวอย่างประชากร ทำให้ไม่สามารถควบคุมผลการเรียนรู้และการฝึกอบรมวิชาสุขศึกษาให้อยู่ในเกณฑ์เดียวกันได้

2. ผู้วิจัยไม่สามารถติดตามผลการเรียนรู้ ในวิชาสุขศึกษาของผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา เมื่อไปทำการสอนในหมู่บ้านหลักโรงเรียนที่เป็นหมู่บ้านของตนเอง หรือหมู่บ้านใกล้เคียงที่เป็นเผ่าเดียวกันได้ แต่มีโอกาสดังเกตผลการเรียนรู้จากพฤติกรรมที่แสดงในเวลาเรียนและขณะทำการฝึกสอนเท่านั้น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองในเวลาอันสั้น ดังนั้น อาจจะมีขอบกพรองอยู่บ้าง

4. ผู้วิจัยเพิ่งเริ่มทำการวิจัยเรื่องนี้เป็นเรื่องแรก และมีประสบการณ์น้อยในการวิจัย อาจทำให้การวิจัยเรื่องนี้ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ชาวเขาที่คัดเลือกมารับการอบรมตามโครงการนี้ จะสามารถเป็นผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาในหมู่บ้านหลักโรงเรียนของหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา

ทั้งจะเป็นผู้ช่วยประสานงานและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่กับชาวเขา
เผ่าเดียวกัน ตามเจตจำนงของกองสงเคราะห์ชาวเขา

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อการฝึกหัดครูในด้านทดลองวิธีสอนวิชาสุขศึกษา
แก่เด็กชาวเขา และโครงการนี้จะช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนครูสอนเด็กชาวเขาโดยตรง

3. ใฝ่ผลงานทางวิชาการที่เชื่อว่าจะนำไปสู่การเรียนการสอนอย่างใดคนหนึ่ง คือ
หลักสูตรพิเศษสำหรับเด็กชาวเขา หน่วยการสอน หนังสือแบบเรียน และคู่มือครูที่เหมาะสม
สำหรับครูช่วยสอนและเด็กชาวเขา

4. ผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา ดังกล่าว ได้รับการศึกษาเพิ่มเติมทั้งในด้าน
วิชาการ คือ วิชาสุขศึกษา และวิชาครู ได้รับการปลูกฝัง แนวคิด ค่านิยม ความรู้
การปฏิบัติ และทัศนคติที่ถูกต้อง เพื่อจะได้ถ่ายทอดคุณสมบัติดังกล่าวแก่เด็กชาวเขาต่อไป

5. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการช่วยเหลือชาวเขา สำหรับหน่วย
งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การต่อไปของการร่วมมือกันทำงาน
เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาของชาติ

คำจำกัดความ

ผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาหรือผู้รับการอบรม หมายถึง ชาวเขาที่กรมประชา
สงเคราะห์ได้คัดเลือกมารับการฝึกอบรมตามโครงการนี้ มีกำหนด 3 เดือน ใฝ่มีความรู้
ทางวิชาการและวิชาครูจนสามารถทำการสอนเด็กชาวเขาในหมู่บ้านหลักโรงเรียนได้

หลักสูตรพิเศษวิชาสุขศึกษา หมายถึง หลักสูตรที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็น
แนวทางในการสร้างหนังสือแบบเรียน และคู่มือครูสำหรับหนังสือแบบเรียนวิชาสุขศึกษา
เพื่อใช้สอนในหมู่บ้านหลักโรงเรียน และโรงเรียนชาวเขาอื่น ๆ

หมู่บ้านหลักโรงเรียน ⁶ ได้แก่หมู่บ้าน ที่ทางไกลยังไม่มีโรงเรียนถาวร และ

⁶ ประสิทธิ์ ดิษฐ์พันธ์, คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาและ
สงเคราะห์ชาวเขาเคลื่อนที่ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย (เอกสาร
อัดสำเนาเย็บเล่ม), หน้า 6.

ได้จัดตั้งเป็นโรงเรียนชั่วคราวเพื่อทำการสอนชั้น หลักในการพิจารณาหมู่บ้านหลักโรงเรียน
 ต้องไม่มีโรงเรียนของหน่วยงานใดในหมู่บ้านหรือใกล้เคียงหรือมีแต่ทางเกิน 2 กิโลเมตร
 ทางอำเภอยังไม่มีการหรืองบประมาณจะจัดตั้งโรงเรียนขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
 ในหมู่บ้านนั้น ๆ ในปีงบประมาณต่อไป ต้องมีเด็กในวัยเรียนในหมู่บ้านนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า
 15 คน ต้องปรึกษาทางอำเภอและทางอำเภอเห็นชอบ และหลักพิจารณาข้อสุดท้าย
 ก็คือ ชาวเขาในหมู่บ้านนั้น ๆ มีความสนใจเรียกร้องและมีส่วนมาช่วยกันสร้างโรงเรียน
เด็กชาวเขา⁷ หมายถึง เด็กชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่ไม่พูดภาษาไทย อาศัยอยู่
 ตามป่าเขาในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย มีวัฒนธรรม ชนบธรรมเนียมประเพณี ความ
 เชื้อถือแตกต่างไปจากเด็กไทย

ก.ป. คือหลักการและนโยบายจากกรมประชาสงเคราะห์ ที่ผู้วิจัยนำมาเป็น
 หลักและแนวทางในการสร้างหลักสูตรพิเศษ และแบบเรียนในการวิจัย

ข. คือ หลักสูตรโรงเรียนชาวเขา พุทธศักราช 2508 กรมสามัญศึกษา
 กระทรวงศึกษาธิการ

ส. คือ หลักสูตรการอบรมความรู้วิชาสามัญแก่ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่พัฒนาและ
 สงเคราะห์ชาวเขาค้นการศึกษา

ค. คือ ความรู้ หลักการ ค่านิยม และ ทักษะทางสังคม ตลอดจนนโยบาย
 ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค่านิยม⁸ หมายถึง ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความรู้สึกรับชอบชีวิต อันเป็น
 เครื่องรังความคุมพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อสนองความปรารถนา สามารถมองเห็นว่าอะไร
 เป็นสิ่งที่ปรารถนาของสังคมไทย ซึ่งสังคมไทยยอมรับยกย่อง และถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม
 และพร้อมที่จะแสดงออกเมื่อมีเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมมากกระตุ้น

⁷สาย ภาพุรัตน์, การให้การศึกษแก่เด็กชาวเขา (เอกสารอัครสำเนา), หน้า 1.

⁸สุมน อมรวิวัฒน์, คำชี้แจงหน่วยการสอนศีลธรรม (พระนคร : โรงพิมพ์
 อักษรสาสน, 2515), หน้า ง.

หนังสือแบบเรียน หมายถึง หนังสือแบบเรียนวิชาสุขศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัย ซึ่งมีทั้งหมด 5 เล่ม เนื้อหาแบบเรียนสอดคล้องกับหลักสูตรพิเศษซึ่ง ยึดหน่วยการสอนทั้ง 5 หน่วยเป็นแกนกลาง

คู่มือครู คือ บันทึกการสอนที่เสนอแนะความมุ่งหมาย เนื้อเรื่อง กิจกรรมการ สอน อุปกรณ์การสอน และการประเมินผลไว้อย่างละเอียด เพื่อใช้คู่กับหนังสือแบบเรียน ที่สร้างขึ้น ผู้รับการอบรมสามารถนำไปใช้สอนวิชาสุขศึกษาแก่เด็กชาวเขาได้

การสอนแบบจุลภาค⁹ (Micro - teaching) คือการปฏิบัติการสอนแบบย่อย ส่วน (Micro - teaching is a scaled down teaching encounter)

การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์อย่างรวดเร็ว (Transfer Experience Approach) คือการสอนความรู้และทักษะให้แก่ผู้เรียนเสร็จแล้วให้ผู้เรียนปฏิบัติและทดลอง ใช้ความรู้และทักษะที่สอนให้ทันที

---

⁹ เฉลียว บุรีรักษ์, เรื่องของไมโครทิวซิ่ง (เอกสารอัครสำเนา), หน้า 2.